

A painting depicting three figures in a vast, open landscape. In the center, a woman dressed in a long, flowing white gown and a wide-brimmed hat is bent over, seemingly engaged in a task on the ground. To her left, a man in a dark suit and a bowler hat stands looking towards her. To her right, another man in a dark jacket and trousers stands looking on. The background shows a flat, open field under a pale sky, with a distant shoreline and water visible. The overall style is that of a 19th-century painting.

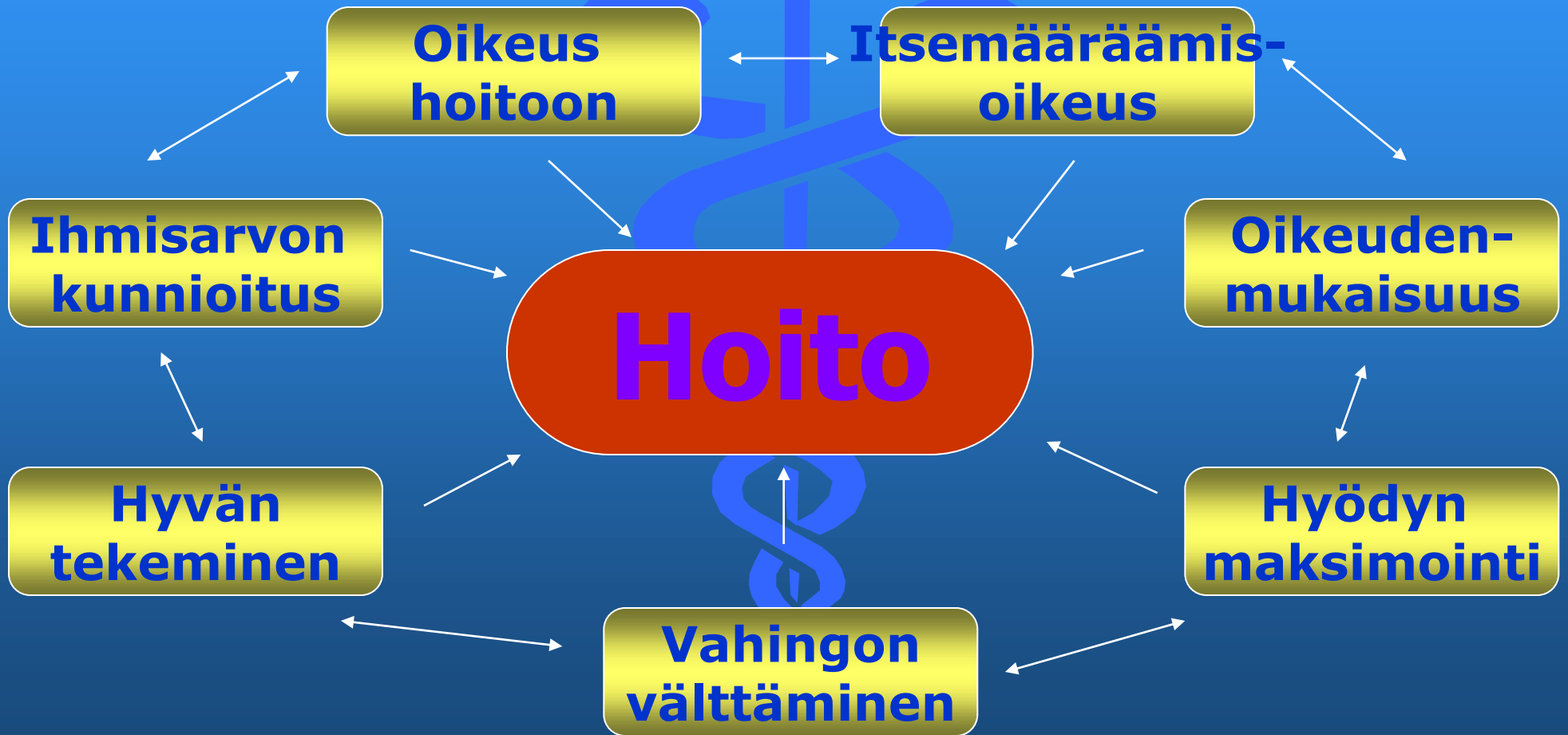
Hoitotahto

Lauri Nuutinen/Ritva Halila

Prof. emeritus

lauri.nuutinen@fimnet.fi

Hoidon eettiset periaatteet

Elämän loppuvaiheen hoidossa

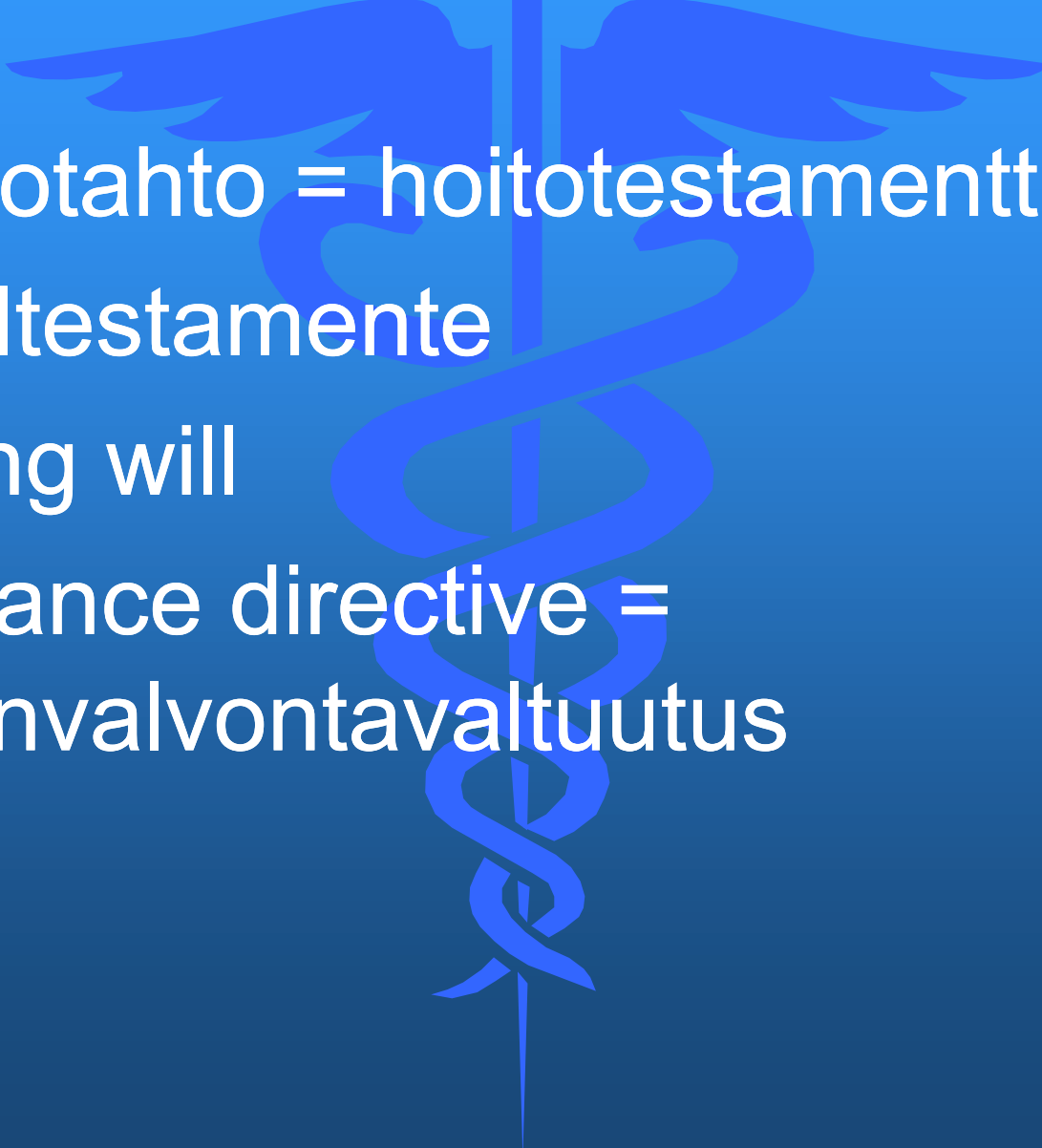
- Ihmisarvon kunnioitus
- itsemääräämisoikeus
- hyvän tekeminen/
vahingon välttäminen
korostuvat

Mikä hoitotahto on?

- Ihmisen oma ilmaus tulevaisuuden varalle siitä, miten tahtoo itseänsä hoidettavan tilanteessa, jossa ei pysty osallistumaan hoitoaan koskevaan päätöksentekoon

Käsitteitä

- Hoitotahto = hoitotestamentti
- vårdtestamente
- Living will
- Advance directive =
edunvalvontavaltuutus

Miksi hoitotahto?

- Jotta saan tahtoni mukaista hoitoa myös silloin, kun en itse pysty siitä päättämään
- Vaikeaa ennustaa milloin on sellainen tilanne
- Että läheisteni ei tarvitse puolestani päättää
- Että joku tietty läheiseni voi kertoa, mitä toivon

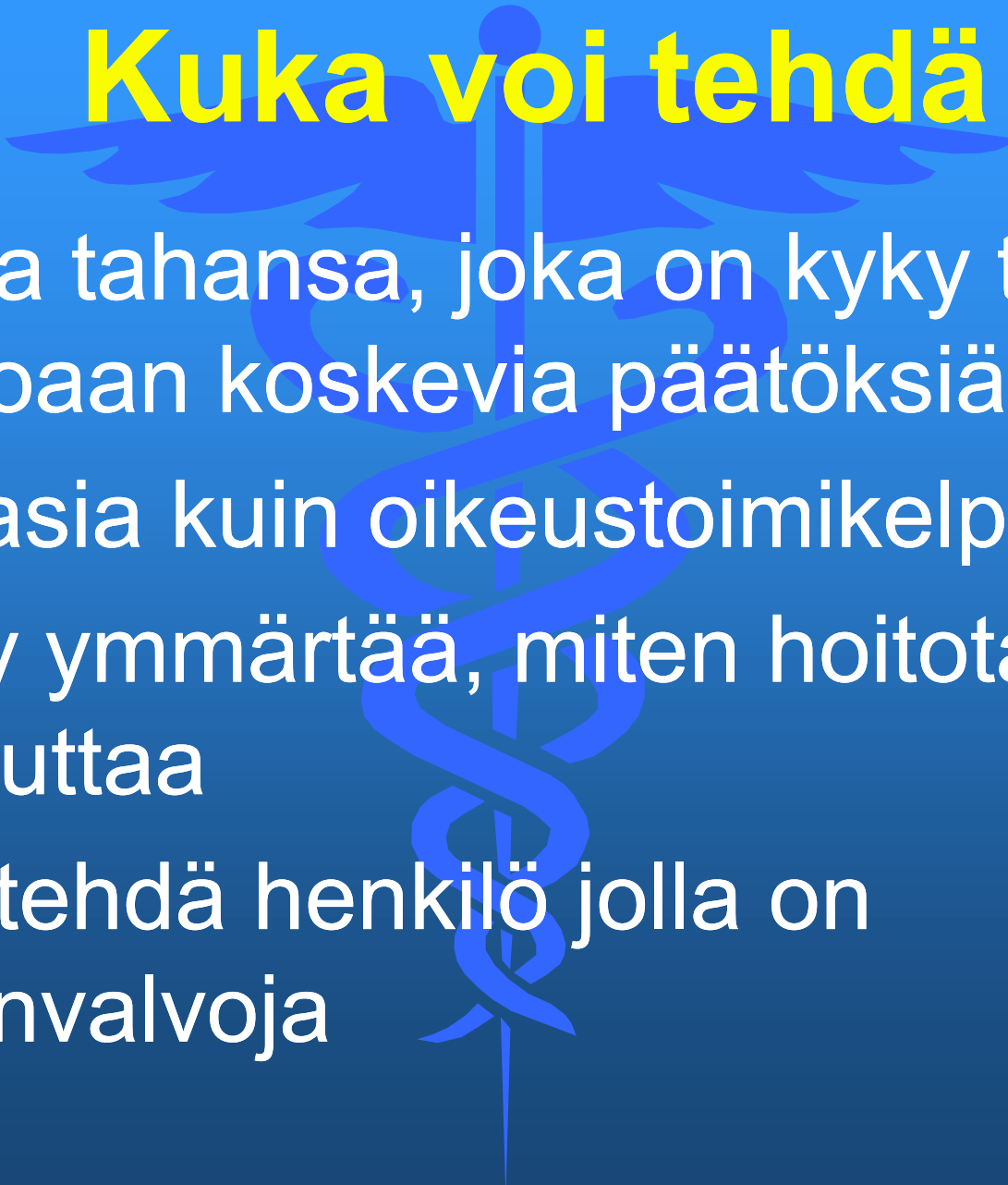
Mihin perustuu?

- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) 8 :
 - Jos potilas on aikaisemmin vakaasti ja pätevästi ilmaissut hoitoa koskevan tahtonsa, potilaalle ei saa antaa sellaista hoitoa, joka on vastoin hänen tahtoaan
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus potilasasiakirjoista 30.3.2009/298

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus potilasasiakirjoista 30.3.2009/298 18

- Jos potilas haluaa ilmaista hoitoa koskevan vakaan tahtonsa tulevaisuuden varalle, tästä tulee tehdä selkeä, potilaan itsensä varmentama merkintä potilasasiakirjoihin tai liittää niihin erillinen potilaan tahdon ilmaiseva asiakirja. Potilasasiakirjoihin tulee lisäksi tehdä merkinnät siitä, että potilaalle on annettu riittävä selvitys hänen tahtonsa noudattamisen vaikutuksista.
- Hoitotahdon muuttamista ja peruuttamista koskeviin merkintöihin sovelletaan, mitä potilasasiakirjoissa olevan virheen korjaamisesta 20 :ssä säädetään.
- Hoitotahdon muutos: alkuperäinen ja korjattu merkintä ovat myöhemmin luettavissa.
- tarpeeton tieto voidaan myös poistaa

Kuka voi tehdä

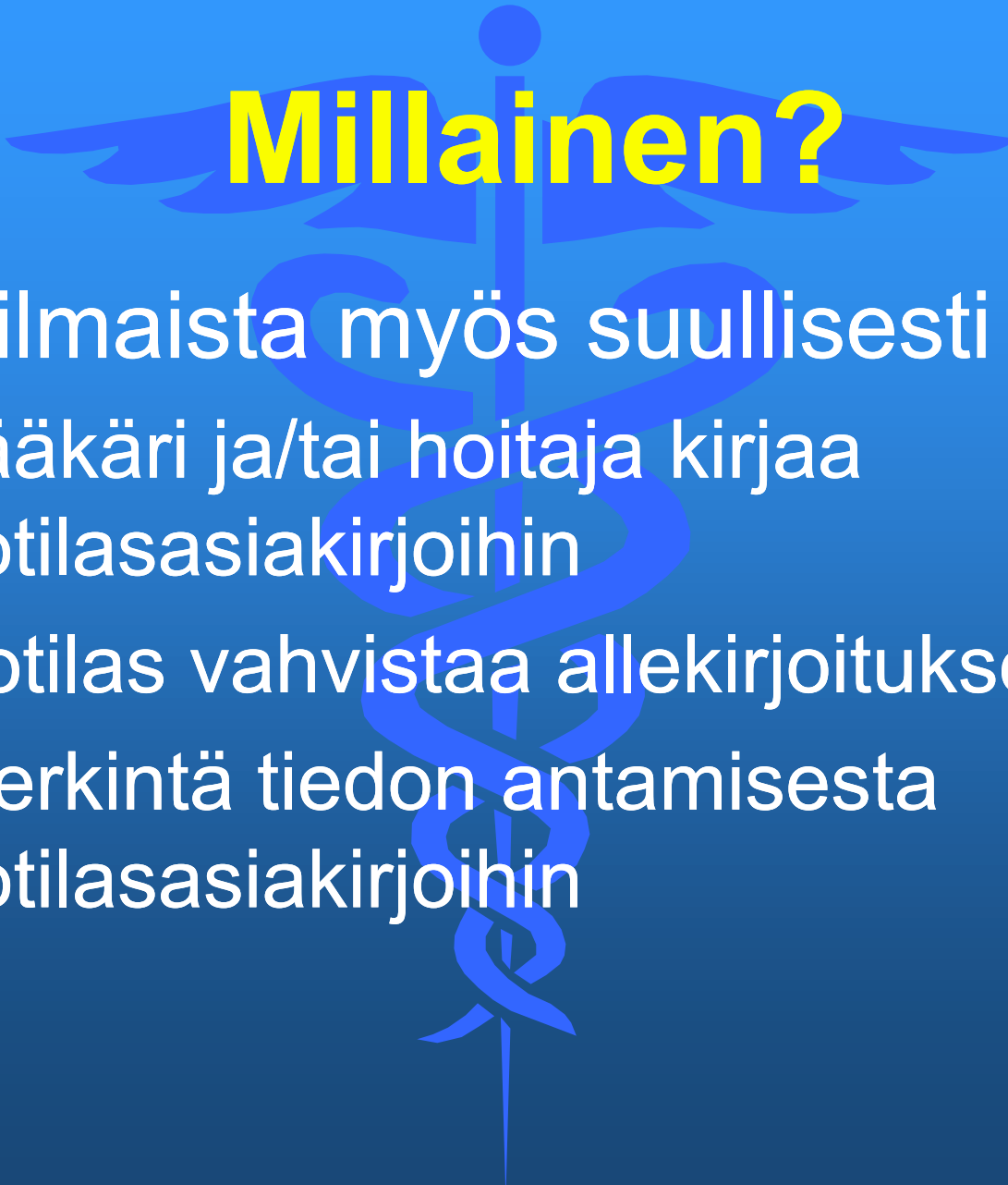

- Kuka tahansa, joka on kyky tehdä hoitoaan koskevia päätöksiä
- Eri asia kuin oikeustoimikelpoinen
- kyky ymmärtää, miten hoitotahto vaikuttaa
- Voi tehdä henkilö jolla on edunvalvoja

Millainen?

- Ei muodollisuuksia
- Oma tarina
- Erilaisia malleja
 - Stakes – THL www.thl.fi
 - Muistiliitto www.muistiliitto.fi
 - Sairaanhoidopiirit jne.
 - www.terveyskirjasto.fi → hoitotahto

Millainen?

- Voi ilmaista myös suullisesti
 - Lääkäri ja/tai hoitaja kirjaa potilasasiakirjoihin
 - Potilas vahvistaa allekirjoituksellaan
 - Merkintä tiedon antamisesta potilasasiakirjoihin

Mitä voi sisältää?

- Sellaisen hoidon antamisen kieltö, joka vain pitkittää kärsimystä
- Elvytyksen kieltäminen
- Pitkälle edennyt tauti → keinoruokinnan, nesteytyksen, iv-lääkkeiden kieltö
- hoivaa ja muuta sisältäviä toiveita
- elinluovutustahto
- osallistuminen tutkimukseen
- Läheispäättäjä – ei tarvitse olla lähiomainen

Milloin tulee voimaan?

- Kun henkilö ei itse pysty osallistumaan hoitoaan koskevaan päätöksentekoon ja ilmaisemaan toiveitaan
- Kun on todennäköistä, ettei henkilö toivu, ennuste on huono ja/tai lyhyt
- tai kun henkilön kuvaama tilanne toteutuu

Miten vaikuttaa?

- Pitää noudattaa
- Voidaan poiketa, mikäli on syytä olettaa, että hoitotahto perustuu väärään tai vanhentuneeseen tietoon, tai jos on syytä olettaa, että henkilö on muuttanut mielensä
- Syytä päivittää

HOITOTESTAMENTTI

Täten minä

Nimi _____ syntynä _____

määrään, että jos minä vakavan sairauden tai onnettomuuden seurauksena menettän oikeustoimikapasiteutin, esimerkiksi tajuttomuuden tai vaikeuden hoitokauten vuoksi, ei minua haastettaessa saa käyttää teknologisesti edistyneitä ylläpitäviä elämisuusia laitteita korvaamiseen ole pakatti perustella. Valitusten oireiden poistamiseksi tai lieventämiseksi voidaan kuitenkin edellä mainittuja keinojaikin tilapäisesti käyttää.

Tenonotpa voidaan minun arasta vain, jos voidaan rauhoittaa ennalaa, että sen antaminen johtaa parempaan tulokseen kuin pelkättiin lyhytaikaiseen elämän pitkeytymiseen.

Jos toimintakapasiteetti hoitoa edellyttävää tuloksettomaksi, sitä on välittömästi lopetettava.

Pakka ja alle _____

Alekirjoitus (nimi, ammatit ja kotipaikka) _____

Vasta vasten tuloksuina ja samanaikaisesti saapuvilla olevina todistajina vakuutamme täten, että

Testamentin tekijän nimi _____

jonka hyvin tunneimme, on omastaan aloitteettain edellä olevan hoitotestamentin sisältäen sen valokopioiduksi. Hän on tehnyt tämän hoitotestamentin tarveid ja täydellä ymmärryksellä, vapaaehtoistaan ja täysin läysin sen merkityksen.

Pakka ja alle _____

Kaksi erillistä todistajaa

Alekirjoitus _____

Ammatit _____

Kotipaikka _____

Nimennekijä _____

Alekirjoitus _____

Ammatit _____

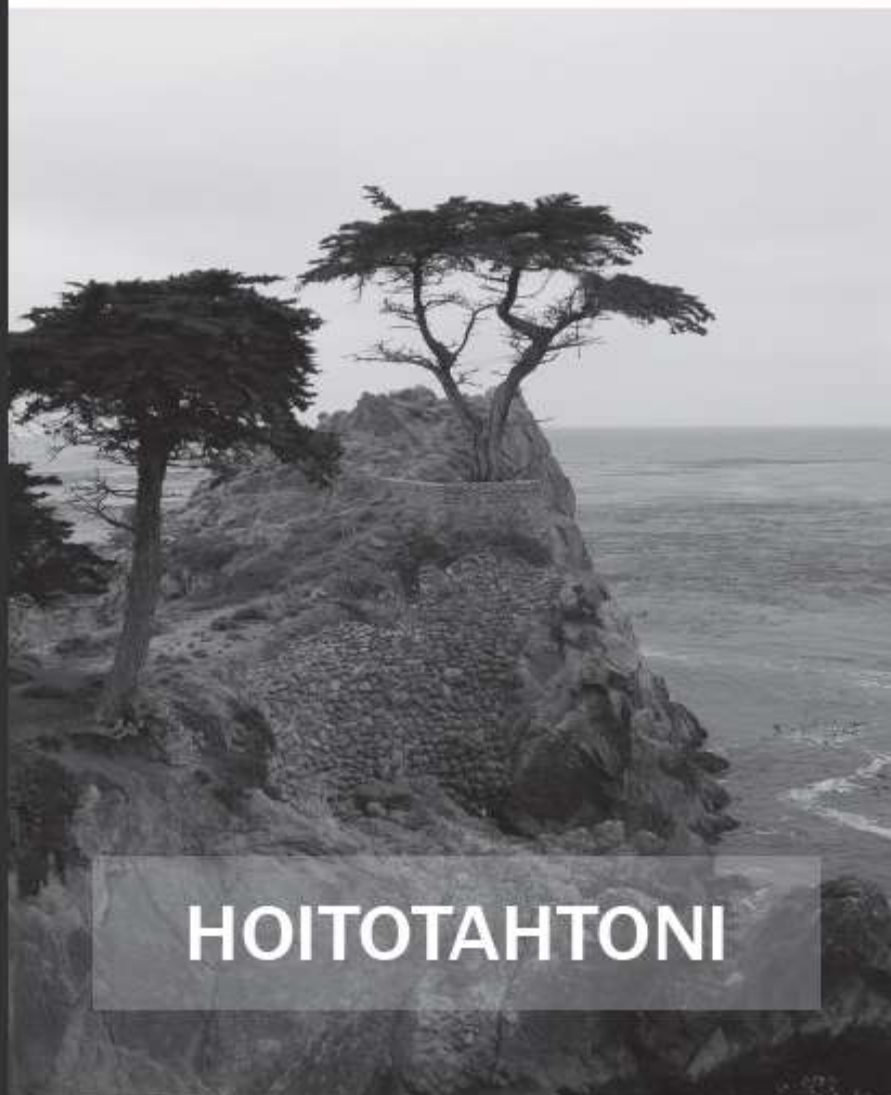
Kotipaikka _____

Nimennekijä _____

<http://www.stakes.fi/NR/rdonlyres/F989A-E90-7107-4AA3-B28A-B8DF5731C746/0/hoitotestamenttiTHL.pdf>

www.thl.fi → [hoitotestamentti](#)

http://www.muistiliitto.fi/fin/muisti_ja_muistisairaudet/edunvalvonta/

HOITOTAHTONI

Esimerkki hoitotahdosta

- Laadin tämän hoitotahdon siltä varalta, että jonakin päivänä sairauden vuoksi en ole kykenevä päättämään asioistani.
- Suhtaudun edessä olevaan kuolemaani tyynesti ihmiselämään normaalisti kuuluvana osana. Kuoleman lähestyessä tärkein asia minulle ei ole elämän pidentäminen keinolla millä hyvänsä vaan ihmisolennolle kuuluva arvokkuus, jonka toivon säilyvän mahdollisimman pitkään. Jos tämä arvokkuus dementian tai muun parantumattoman sairauden vuoksi katoaa, en näe elämässä enää mitään mieltä ja haluan lähteä täältä mahdollisimman pian pois. Silloin kuolinhetken keinotekoinen pidentäminen ilman parantumisen toivetta on minusta turhaa ja absurdia.

- Jos onnettomuuden tai sairauden vuoksi olen tajuton, minua hoidettaessa ei saa käyttää keinotekoisesti elintoimintoja ylläpitäviä hoitomuotoja, ellei tilani korjautumiseen ole selkeitä perusteita. Tässä ei tarvita 100.0 prosentin varmuutta vaan perusteena voidaan käyttää sen hetken parasta lääketieteellistä tietoa.
- Jos saan infektion tilanteessa, jossa dementian vuoksi en pysty enää normaaliin kommunikatioon omaisteni kanssa, sitä ei saa hoitaa antibiooteilla. Oman arvomaailmani mukaan tässä tilassa en ole enää se N.N., joka elämäni aikana olen ollut. Silloin keuhkokuume on tervetullut pelastaja. Jos tällaisessa tilanteessa en enää pysty nauttimaan ruokaa ja juomaa, elämäni ei pidä turhaan pitkittää nestehoidolla tai letkuruokinnalla. Kipulääkkeiden antamiseen ei ole mitään rajoituksia, siinä luotan minua hoitaviin lääkäreihin ja hoitajiin.

- Hoitooni liittyvissä muissa kysymyksissä luotan täysin vaimooni ja lapsiini. He tuntevat elämänfilosofiaani ja osaavat toimia parhaan etuni mukaisesti.
- Oulussa ../.. 2010
- ---
- Vakuutamme että N.N. on omakätisesti allekirjoittanut hoitotahdon ja sen tehdessään hän on ollut täysin järjissään.
- Aika ja paikka:
- ---
- Nimenselvennys
- Aika ja paikka:
- ---
- Nimenselvennys

Hoitotahto 2.

- Minä X X olen laatinut tämän hoitotahdon siltä varalta, että joutuisin tilaan, jossa en kykene millään tavoin ilmaisemaan hoitoa koskevaa tahtoni. Vakaana tahtonani ilmoitan seuraavaa.
- 1. Hoitopäätöksissä tulee ensisijaisesti kysyä lähiomaisteni näkemyksiä, koska he tuntevat minut ja arvomaailmani parhaiten.
- 2. Jos lähiomaisteni tahto ei ole tiedossa, tulee toimia seuraavasti:
 - a. Minulle on aina annettava riittävä oireenmukainen hoito (esim. kipulääkitys) riippumatta sen vaikutuksesta elinaikani pituuteen.
 - b. Päätettäessä hoidostani pidän tärkeämpänä elämäni laadun varmistamista kuin pitkittämistä.
 - c. Jos sairastun parantumattomaan ja etenevään dementiaan ja sairauden edetessä kieltäydyn syömästä ja/tai juomasta, minulle ei saa vastoin tuolloin ilmaisemaani tahtoa asettaa ruokintaletkua.

Edunvalvontavaltuutus

648/2007

- Laki edunvalvontavaltuutuksesta
- henkilö voi valtuuttaa toisen henkilön hoitamaan omia asioitaan (sekä taloutta että myös henkilöön liittyviä)
- valtuutuksen tekijän oltava täysivaltainen, samoin todistajat
- malli: www.muistiliitto.fi

Edunvalvontavaltuutus

- valtuuttaja nimeää valtuutetun, joka on suostunut tehtävään
- määrittelee asiat, jotka valtuutus kattaa.
- Valtakirja allekirjoitetaan kahden esteettömän todistajan ollessa yhtä aikaa läsnä
- Lähiomainen ei voi toimia todistajana
- Allekirjoitettu valtakirja luovutetaan henkilölle, joka on nimetty asioita hoitamaan

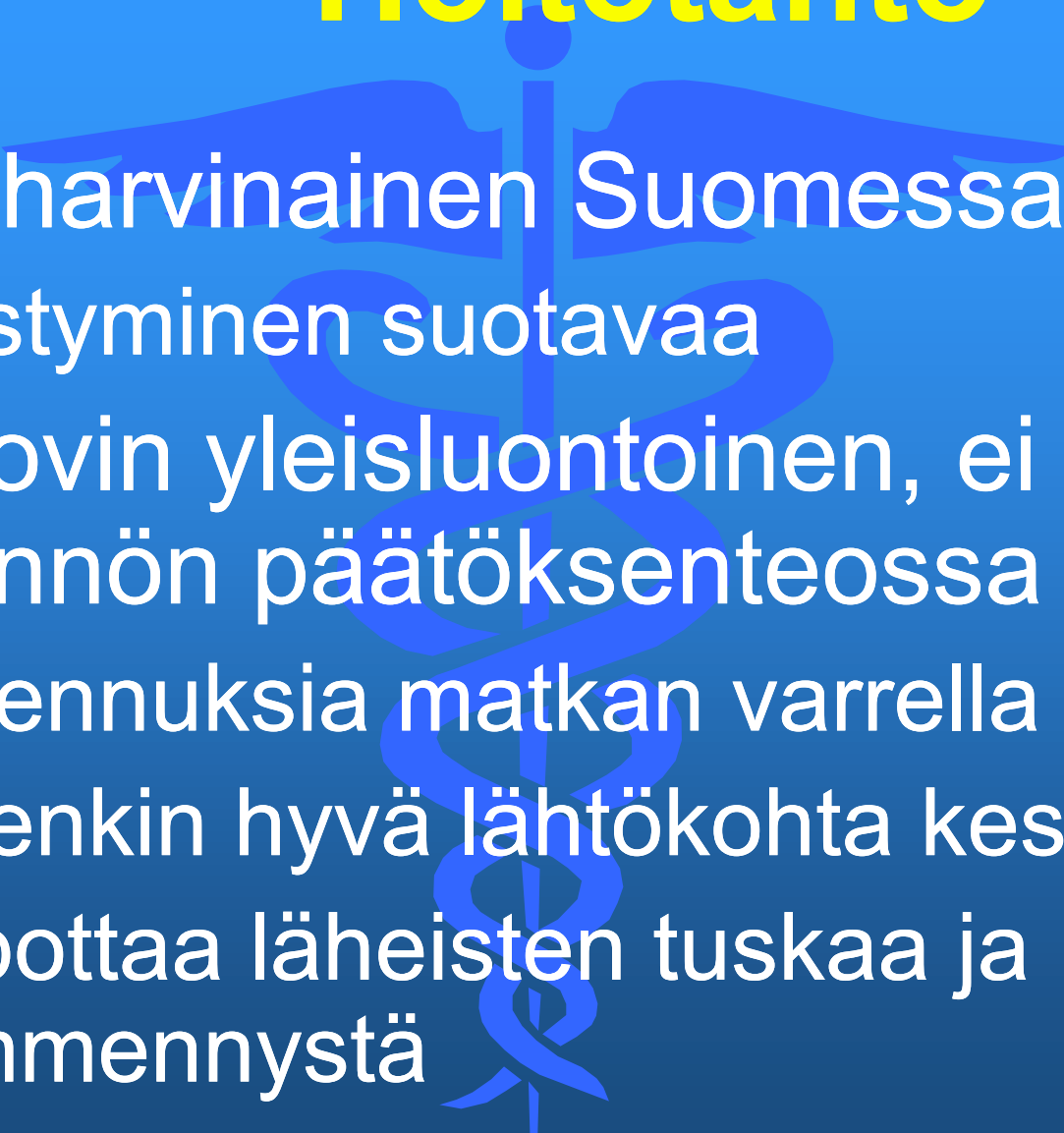
Edunvalvontavaltuutus

- viedään maistraattiin vahvistettavaksi, kun on käynyt ilmeiseksi, että henkilö ei enää kykene päättämään asioistaan
- maistraatti valvoo
- maksullinen

EDUNVALVONTAVALTAKIRJA (malli 1)

VALTUUTTAJA	Maija Meikäläinen (syntymäaika) Lähiosoite Postinumero		
VALTUUTETTU	Matti Meikäläinen (syntymäaika) Lähiosoite Postinumero		
VALTUUTUS	Valtuutan Matti Meikäläisen edustamaan minua 1) omaisuuttani koskevissa ja muissa taloudellisissa asioissani sekä 2) sellaisissa henkilöäni koskevissa asioissa, joiden merkitystä en kykene ymmärtämään sillä hetkellä, jolloin valtuutusta on käytettävä. Määrään valtuutuksen tulemaan voimaan siinä tapauksessa, että tulen sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi kykenemättömäksi huolehtimaan asioistani. Paikka ja aika Maija Meikäläinen ammatti, Kaupunki		
TODISTUSLAUSUMA	Samanaikaisesti läsnä olleina esteettöminä todistajina vakuutamme, että Maija Meikäläinen, jonka henkilöllisyyden olemme tarkistaneet, on omakätisesti allekirjoittanut tämän edunvalvontavaltakirjan. Toteamme, että Maija Meikäläinen on tehnyt valtakirjan vapaasta tahdostaan ja että hän on kyennyt ymmärtämään sen merkityksen. Paikka ja aika <table><tbody><tr><td>Tauno Todistaja ammatti, Kaupunki syntymäaika Lähiosoite Postinumero</td><td>Raili Todistaja ammatti, Kaupunki syntymäaika Lähiosoite Postinumero</td></tr></tbody></table>	Tauno Todistaja ammatti, Kaupunki syntymäaika Lähiosoite Postinumero	Raili Todistaja ammatti, Kaupunki syntymäaika Lähiosoite Postinumero
Tauno Todistaja ammatti, Kaupunki syntymäaika Lähiosoite Postinumero	Raili Todistaja ammatti, Kaupunki syntymäaika Lähiosoite Postinumero		

Hoitotahto

- Vielä harvinainen Suomessa
 - yleistyminen suotavaa
- Jos kovin yleisluontoinen, ei auta käytännön päätöksenteossa
 - tarkennuksia matkan varrella
 - kuitenkin hyvä lähtökohta keskusteluille
 - helpottaa läheisten tuskaa ja hämmennystä

Hoitotahto edesauttaa

- ihmisarvon kunnioittamista
- itsemääräämisoikeuden toteutumista
- rohkaisee tekemään hoitopäätöksiä, joilla voi vähentää kärsimyksiä
- auttaa/pakottaa pohtimaan potilaan/asiakkaan omia arvoja
- edellyttää eettisten periaatteiden pohtimista ja ymmärtämistä

Lisätietoja

- <http://www.etene.org/dokumentit/ETENE4korj2004f.pdf>
- <http://www.etene.org/dokumentit/saattohoito.pdf>
- http://www.etene.org/dokumentit/Etene_vanhuusraportti_fin%20verkko.pdf
- http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00891#s2
- www.thl.fi → hoitotestamentti
- www.muistiliitto.fi
- www.finlex.fi (lainsäädäntö)

